

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 1.10
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tiskopisno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nanski ulici ter v Trstu, via Casserna, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici Via Mercato 12, I.; naročnina paopravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim neprimožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Irredenta.

Naša vlada kaj rada posnemā pruska načela, zato se je nadejati, da bode naposled vendar le tudi do tega prišla, da bode svojim spodkopovalcem resno stopila na pete, kot je Pruska stopila v Elzasiji in Loreni onim, ki so gladili pot Franciji. Kdor živi med avstrijskimi Lahi, in ima kaj avstrijskega čuta v sebi, mora pač hitro priznati, kako potrebno je Avstriji, da bi njena vlada resno stopila na nogo protiaustrijskim komedijam, koje uganja irredenta med povprek še poštenim laškim prebivalstvom. Poglejmo nekatero v Avstriji izhajajoče italijansko časopise, pa se bomo prepričali, kako strašna je že irredenta ob italijanski meji. Irredentarski listi popolnoma proziraajo Avstrijo, našo dinastijo in vlado; omenjajo jo le še takrat, kadar ji morejo kako grenko pod nos podtakniti. Ako kdo zakliče „živela Avstrija! živio F. Jožef!“ že opozarjajo ti listi policijo, da je to kalenje miru; če pa kdo kriči „viva Italia-Garibaldi!“ in ga policija pripre, pa hitro pišejo članke o liberalnosti, humaniteti in svobodi ter prištevajo tukega potepina svojim mučenikom. Kadar pride v deželo Gospodar, naš presvitli cesar, ti to irredentariji komaj omenijo. Kadar poštenjaki obhajajo avstrijsko praznike, opisujejo irredentariji obljubljeno kraljestvo in se za ta čas umaknejo čez mejo — k večjemu pride kateri njihov zraven, da zaradi potrebe zakrije svojo černo dušo ali da bi kaj za svoje nakane zavohal ali pa razdražbo zanetil. Kadar stotine zaradi vojaščine in raznih pregreškov pobeglih avstrijskih irredentarjev unstran luže obhaja kako demonstracijo proti Avstriji, takrat so pa avstrijski irredentarski listi polni poročil in vabil in ob določnem času se kar trume naših irredentarjev vzdigne čez mejo, da pripomore pri protiaustrijski demonstraciji in si nabere naukov in vodil, kako naj v Avstriji nadalje goji irredento in k nji spodbuja. S čudovito natančnostjo in slastjo opisujejo potem irredentariji v svojih listih avstrijskim Lahom vse, kar se njim dopada in jim v spodbujajo svojih rojakov in v sovraštvo do Avstrije ugaja. S kako pretirano natančnostjo opisujejo irredentarski listi o italijanskem kralju in kraljici, čó se le obrneta v svoji škornji ali odpreta usta. Sploh, naši irredentariji delajo prav vsó

tako, kakor da bi bili že podložniki Italije ali pa da bi jih Avstrija morala že jutri izročiti Italiji. In kaj stori naša vlada, da bi zatrla te spodjedlive črve? Vlada se jo že davno lahko prepričala iz mnogih dogodljajev in iz časopisov pa tudi iz govorov slovenskih državnih poslancev, kaj irredenta počenja in kako novarna je Avstriji, da se ne more in ne sme več zanašati le na kaka pristranska poročila, ampak da mora naravnost sama tej zadevi do živega pogledati in takemu počenjanju konec storiti.

Kako mnogo irredentarskih (izdajskih) pojavov in činov se je že naznanilo, a vse so poteptali — Lahi kakor bi nič ne bilo. Najnovejši tak čin objavlja „Slovenski Narod“ v št. 218, 26. dne t. m. na prvi strani ter piše:

Pri Italijanih ima vsaka dogodbica, vsak pojav v javnem življenju svoj poseben pomen in v mislu za dižavo kvarnem. Tu je sistem, tu je metoda!

Saj se tudi pred sodiščem dogaja, da zatoženca obsodijo, ne da bi ga kdo zasačil, izvršujočega zločin. Razne okolščine in malenkosti, vsaka zase na videz čisto brez pomenu, nakopičijo se do ogromnega dokaza, ki ga uduši in jasno pokaže zatoženčeve krivdo.

S tega stališča moramo soditi tudi gibanje mej Italijani. Opazujoč to gibanje zadnjih 20 let sem, uveril se je lahko vsak, da so si postavili svoj cilj, in da temu cilju sledo z jekleno vztrajnostjo. In ta cilj je: najprvo poitalijančenje naših pokrajin in potem priklapljevanje k italijanski državi.

Sredstva so jim različna: proti nam nasilstvo proti vladi pa nečuvona ignoranca, včasih hinavščina in zavijača, kakor ravno potreba nanesa. To zadnje sredstvo premoti ne malokrat naše vladne moze.

Tudi danes hočemo pokazati tak ud iz dolge verige izdajalskih naporov. Zatrđimo pa že sedaj, da nastopno pismo, ki nam je izročila poštena italijanska roka, je avtentično in da že naprej zavračamo vseko eventualno oporekanje.

Čujte!

Nedavno se je ustanovilo v Rimu društvo pobeglih Tržačanov, Tridentincev in Istrijanov. Smoter tega društva je podpirati tukajšnje društvo „Pro patria“ gmutno in duševno. Namerava se ustanoviti podružnice po vsej Italijanski. V ta namen je razposlal dotični odbor sledečo okrožnico.

Kocijančič ni delal posebne razlike med ljudmi; vsi so mu bili jednaki. Z isto krotkostjo in pohlavnostjo je občeval z velikaši, kakor z največim revežem. Nobenega ni zavrnoil. Še celo neznanih otrok, ki so mu god voščili, ni preziral, ampak smehljajoč jim je krajevarje podarjal. To pričam iz lastne skušnje.

Kocijančič je bil mož po volji Božji. Boga se je bal, kakor dober otrok svojega očeta. Uže na obrazu si mu bral, da mu je začetek modrosti, strah Božji. Ni čudo torej, ako se je k tolikemu možu marsikdo obrnil, velik in majhen, učen in priprost, v različnih potrebah: dušnih, telesnih in znanstvenih. Toda moj namen ni, o tem nadalje govoriti, ampak nekaj drugega hočem povedati.

Znano je, da je bil Kocijančič bolj konservativen mož („dai tims di barba Iacum“ — kako: je včasih sam rekel), ki se ni mogel z nevtarijami tako lahko sprijazniti. Dasi učen jezikoslovec, držal se je vendar tudi v slovenskem pisanju rajši starejših, nego novjših oblik. Ko je slovenska matica svoj čas prinajala razne spise v neki zares zbrojeni slovensčini, mrdal je na to Kocijančič, kar je v nekedarjem „Glasu“ tudi očitno pokazal. Kocijančičeve jezikoslovne opazke niso ugajale nam, ki smo bili takrat „nadepolni“ s edmo in osmošolei. Dobro vedeč, da naš profesor slovensčine vso drugačo učil in zahteva, ter nepoznajoč dobro pomen besedi, ki pravijo: „noli jurare in verba magistri“, čudili smo se učenjaku Kocijančiču ter rogali se njegovim nazorom. In jaz nisem bil zadnji v tej zadevi. V mladeniškom ognji primem za pero ter napišem učenemu profesorju bogoslovja dolgo brezimno pismo, v katerem odločno zavračam in pobijam njegove jezikoslovne opazke; se vé da po pravilih, katera sem se bil

P. n.

„Znano Vam je, da se je pri nas (v Avstriji) ustanovilo društvo s preblagim namenom, da brani in vzdržuje italijansko kulturo v onih pokrajinah, v katerih jej preti pogin po uplivu tujcev.

Poziv rojakov naših ni bil brezuspešen, pridobili so društvu precejšnje število podpornikov. A tudi nam, ki živimo oddaljeni od naših provincij, je naloga, da zavedajoč se dolžnosti do rojstnih krajev, isto tako pokažemo željo, da se ohrani „gloriosa e forte la civiltà avita“. Tridentinci, Tržačani in Istriani, bivajoči v Rimu, ustanovili so društvo, ki ima podpirati omenjeno patrijotičko institucijo. Obračamo se do Vas in vseh družih domorodcev „kraljestva“, da pristopite našemu društvu in nabirate podpirateljev in da tako pomagate pospeševati nakane društva „Pro patria“. — (Sledi nekoliko pikov gledé formalnosti.)

Prof. Paolo Busin m. p.
per i Trentini.

Emilio Venezian m. p.
per i Triestini e gli Istriani.

En izvod tega pisma izročila nam je roka priprostega italijanskega moža. In vlada naša nič ne vé o tem? No sicuti res naši mogočni gospodje, kako da so nakane „Pro patrie“? Hočejo res tako dolgo čakati, da bo preteče zlo prevzelo vso slovejo italijanskega prebivalstva in da bo odpomoč nemogoča?!

Cecilijansko draštvo goriške nadškofije.

Pod tem naslovom je prinesel „Slov. Narod“ v št. 212—213 članek, v katerem je dopisnik z Goriškega hotel pojasniti, kako „Cecilijanci slovenski na Goriškem izvršujejo svojo nalogo.“ V to svrhu je nekoliko opisal tudi cecilijanski shod v Dornbergu dne 15. sept. t. l. — žalibog enostransko in cecilijanskemu društvu in kvar. Tudi o cecilijanski ideji ima „neveščak“ dopisnik jako napačne nazore in je sploh o cecilijanstvu slabo podučen. Nočem pogrevati dornberskega škandala, saj vže ves svet ve, kdo je v cerkvi pri produkciji Slovincem govoril in dokazoval latinski — zoper latinščino, kdo

naučil od nepozabnega profesorja slovensčino, g. Levca. Pismo naredi svoj učinek. Zgrabilo je dobrega moža na prvi mah, da se predzno zavračati ga „golobrači sedmošolec“ (tako me namreč imenuje v naslednji številki „Glasa“, in sicer po vsej pravici, dasi sem uže takrat imel precej kosmat podbradek). Vendar to je bilo le v prvem trenutku, kakor mi je kesneje sam povedal. Pa tudi v moni se je začela vest oglašati. Skesam se, napišem pravilno pismo s podpisom ter prosim, naj mi nikar ne zamori. Ali zdaj zvé to stvar tudi malosemeniški vodja, monsig. Marušič, ter mi ukaže, naj učenega profesorja osobno prosim odpuščenja. To tudi storim, in od tega časa mi je bil ranjki Štefan najbolji prijatelj.

L. 1876. je bil pričel Kocijančič priobčevati v diecezanskem listu jako zanimive zgodovinske črtice raznih goriških fará. Necega dne pokliče me k sebi — bil sem takrat tretjeletni bogoslovec — ter mi naroči, naj mu v šempeterškem farnem arhivu poiščem vire, da mu bo mogoče dostojno opisati zgodovino te fare. Ker sem natanjko vedel, kje leže dotični in kakšni so, sem z dovoljenjem monsignora Mercine, takratnega župnika — dekana v Šempetru, ranjkemu Štefanu takóž ustregel. Dokončavi svoje delo, mi ga dá v pregled, s prošnjo, naj tu pa tam kaj popravim, eventualno kaj novega pridenem, ako se mi zdi. In res spišem mu precejšee dodatek, katerega je v svojem spisu tu pa tam vestno uporabil. Tudi za zgodovino Vogerske fare sem mu bil iz tamošnjih krstnih knjig nekoliko posnel. Tako so se najine prijateljsko razmere maožile in zato sem prejel od njega marsikak dober svét, pa tudi marsikako dobro knjigo.

Ko sem bil kesneje po Božji previdnosti za-

LISTEK.

Črtice iz Kocijančičevega življenja.
(Priobčil Jože Balič, podučitelj.)

Gospod urednik! Dobro ste storili, da ste priobčili v Vašem cenjenem listu Kocijančičovo velevažno avtobiografijo. Mož je drugim pisal dolge živatopise, a za njega, ki je to v veliko večej meri zaslužil, se malokdo zmenil. To ni lepó. Popravimo torej, kar smo zamudili, ter potrudimo se vsak po svojem, da bo mogoče s časom možu postaviti slovstveni spominček, kakoršnega si je v resnici zaslužil. Naslednje vrstice naj v ta namen tudi nekoliko pripomorejo po znanem pregovoru: „Zeno de zrna, pogača; kamen do kameca, palača.“

Ko se je bila raznesla žalostna novica, da je preminol Štefan Kocijančič, častni kanonik in vodja centralnega semenišča v Gorici, bilo je marsikomu bitko pri srcu. Da! marsikomu je stopila solza v oči in nehote se je spominjal njegovih prelepih lastnosti in sijajnih kreposti, njegovega uzornega, rekel bi, neomadeževanega življenja. Spominjali smo se s tužnim srcem, mirnega, čestitljivega starčka. Občudovali smo njegovo skromnost, pobožnost, natanjnost, učenost in slovstvene proizvode. In zaslužil je bil to ranjki Štefan v polnej meri. Učenjak je bil; a se svojo učenostjo se ni bahal, po časti ni hlepel, za dostojanstva ni maral. Častne naslove je malo cenil. Iz „doktorjev“ se je v svojej nedolžnosti celo šalil in norčeval. Ko je bil imenovan častnim kanonikom goriškega kapitula, odgovoril je nekemu čestitelju: „No, zdaj pa sem za korak bližej smrti.“

da je očital Cecilijancem, da hodijo maledovat k Nemcem za gostoljubnost — med tem, ko on sam ni poznal slovenske gostoljubnosti nasproti svojim gostom; kdo da je „narod“ (! to je par najetih kričarjev) pripeljal k prosti zabavi in je skalil — čez vse to zagrnemo mi, „nestrpljivi“ Cecilijanci, plašč krščanske ljubezni. Ali odgovoriti moramo na krive nauke in nazore, s katerimi se ljudstvo bega in zoper cecilijansko društvo hujska; zavrniti moramo tudi krivično očitaje, ki se cecilijanskemu društvu na rovaš zapisuje.

Najpred moram omeniti, da imamo Slovenci dandanašnji latinsko liturgijo za ukazano, in mora, kdor hoče biti pravičnim, na tej podlagi „Cecilijansko društvo“ ocenjevati. Ali mislite, da bo katoliško društvo delovalo zoper zaukaze in določbe svete cerkve? Ravno dandanes, ko se taji in zavrača vsaktera avtoriteta, ko vsak sušnar in kričar hoče zaukazovati v cerkvi in celo jezik po volji preminjati, ravno pri tolikih menenjih in razporih ima določevati — postava. Kdor pa tudi postavo zameta — s tem ni več govoriti. Torej pri nas je v cerkvi še zmerom — latinski! „Narodov“ dopisnik, zvest in živ komentar svojega dornberškega župnika, (komentarja je bilo res treba, ker drugače bi one kolobocije nobeden ne bil razumel) piše: „Cerkev pa da ni bila nikdar proti narodnemu petju, kjer narod govori neromanski, torej drugače, nego latinski.“ Učeni dopisnik, ali ne zna ali noče znati določeb in ukazov, katere je katoliška cerkev dala gledé bogoslužnega jezika in petja. Mnogo dekretov kongregacije za svete obrede (S. R. C.) starejših in novejših prepoveduje izrecno vsakere pesni v ljudskem jeziku pri peti maši. Določba dne 12. marca 1834 pravi: „med slovesno mašo se ima na vsak način zabraniti ta razvada; novejša, dne 22. marca 1862 zaukazuje, da se ima razvada, peti arije v ljudskem jeziku (pri peti maši) odpraviti. Celó pred izpostavljenim Najsvetejšim in pri procesijah z Najsvetejšim sv. cerkev ne trpi rada pesni v narodnem jeziku. Gledé pete (latinske) maše pa cerkev noče ničesar odjenjati od svojih zaukazov. Saj že pamet dá, da mora biti med altarjem in korom edinost in doslednost. Torej, če mašnik poje latinsko, mu mora kor v enakem jeziku in petju odgovarjati. Edinost je vendar pogoj vsem umetnostim. Celó v gledišči se ne trpi, da bi solista odgovarjal kor v drugem jeziku ali zlogu — pri nekrvavi daritvi pa, ki je spomin one največe drame, ki se je godila na Golgati v odrešenje vsega človeštva, naj bo vse dovoljeno. Tu se sme vse mešati, veličastni koral in polka-mazurka, častitljiva blagoslavna latinščina in narodni vsakdanji jezik; krasne in pomenljive obrede, katere je navdihnil sam sv. Duh, sme vsak škripač samovoljno preobračati! Tako postane naposled veličastni, zeló povzdigujoči obred latinske svete maše — karikatura, pokvaka, smešna zmes, katere je Bogu v nečast, pobožnim v pohujšanje, drugovernikom pa v posmeh! Pa kaj briga to „Narodovce“! — „Narodov“ dopisnik uči s pismoukom, dornberškim župnikom, da se mora po besedah sv. Pavla latinski jezik iz naših cerkva odpraviti, ker narod ne umeje, kar se poje. Se ve, iz sv. pisma se da vse dokazati. Čudno se nam zdí, da nezmotljiva katoliška cerkev ni razumela do današnjega dne lista sv. Pavla in je vkljub temu

mного vekov trudila se vpeljati pri vseh narodih, kjer je le mogla, eden bogoslužni jezik in sicer latinski iz raznih uzrokov, katere bi moral vsak župnik znati in svojim vernim razložiti. Teh razlogov tu ni časa ne prostora navajati; saj jih mora vsak duhovnik že znati. Glavni uzrok je gotovo EDINOST sv. cerkve, katera mora biti ne samo znotranja, glede verskih resnic, ampak tudi zunanja, glede obredov, šeg in navad. Koliko in kako je cenil sam Zveličar edinost v svoji cerkvi, priča evangelij sv. Jan. XVII. 11, 21, —26; kako je to edinost priporočal sam sv. Pavel, naj izvoli študirati oni dornberški govornik, ki je sv. Pavla po zgledu protestantov vporabljal za narodno liturgijo. Tu mu podamo mesta: Efež. IV, 3 sq. I, Kor. X. 16—17. Edinost gledé enega jezika pri božji službi sicer ni bistvena, vendar je cerkvi zelo povšečna in dandanašnji potrebna, ko je narodnostni razpor tako velik. Latinski jezik je neka vez, ki vse zapadne narode veže v eno cerkev, dasi so po jeziku, šegah in težnjah tako različni in ločeni. Zdaj pa hočejo nekateri še to vez pretrgati in narode še bolj razdvojiti in si otujiti! Kako lahko se pride od narodne liturgije do narodne cerkve ali celó do razkolniške cerkve, priča najjasnejše zgodovina. Le poglejte na uboge Rusince! nekdanj z Rimom zjedinjene. Imeli so ravno tisto liturgijo, kakor ruska cerkev; ravno tisti staroslovenski jezik, katerega dandanes v našo deželo kličejo — a ravno to je bil povod, da jih je nesveta Rusija z zvijačo ali pa s silo v razkol tirala. Poljakov pa Rusija ni mogla v razkol prisiliti, ker imajo poleg katol. vere tudi latinsko liturgijo. Mar mislite, da bi se bili Poljaki zamogli ubraniti razkola, če bi imeli rusko liturgijo? — Takó uči „cerkvena zgodovina!“ (Konec prih.)

Pijančevanje.

Veselslavno c. kr. namestništvo v Trstu je razposlalo vsem oblastnijam neko okrožnico, katere se nam zdi dovolj važna, da govorimo par besedi o nje-nem zadržaji. Okrožnico dobé vse šolske oblastnije in vsa županstva, da se po istej ravna. Izdala se je vsled ukaza vis. ministerstva za uk in bogočastje in ministra notranjih zadev. Govori pa o žganje-pitji — šolske mladine! Nekoliki njejni so se o tem pritoževali v državnem zboru in v njih beseda ni ostala „glas upijedeča v puščavi,“ ampak spravila je na noge kar dva gospoda ministra. Dobro! Bomo videli, kako bode pa pri nižjih faktorjih, kateri edini lahko kaj dosežejo.

V nekotih pokrajinah avstrijskih udomačilo se je žganje bolj, ko nobena druga pijača in potoci se je razmeroma več, kakor vina. Žganjepivci uže imajo za to svoje razloge. Kakor delajo stariši in drugi odrasčeni ljudje, tako hoče delati tudi mladina — in nikdo jej ne brani. Kjer so stariši žganjepivci — „šnopsarji,“ morajo biti otroci tudi, ker sad ne pade daleč od drevesa. Vsaj stariši sami ponujajo uže nežnim otročičem žganja, kedar je sami pijó. Tako pride samo po sebi, da otroci, koji še obiskujejo šolo uže pijejo — celo na lastno roko pijejo žganje, t. j. da so „šnopsarji.“ Večini cenjenih „So-

činih“ čitateljev se bode to čudno zdelo; a naj pomislijo, da na svetu je vse mogoče; tem bolj se bodo čudili, ako povemo, da se tudi v našej deželi kaj takega dogaja in to celó v nekaterih občinah goriškega glavarstva v precejšnji meri.

Zalostno, a resnično! Šolski sveti in učitelji bodo morali strogo nadzorovati otroke tudi zunaj šole, da ne bodo pili žganja. Županstva in okr. glavarstva jih bodo pa se svojimi organi morali podpirati, da se bo kaj doseglo.

V naših gorskih okrajih bodo imeli tu pa tam precej opravka; drugod ne toliko.

Ali bode imel ta ukaz, če tudi je tako oster, kak in dovoljen uspeh? dvomimo, ker vsi ukazi in postave gledé zmernosti imajo moč le na papirju.

Ukaz govori le o žganju. Kaj je morda pijančevanje z vinom mnogo boljše? Ali nima, posebno pri mladini, skoro iste uspehe? Dalje pa aprašamo, ali ne veljajo pripovedi o pijančevanju tudi za odrasčeno mladino? Dokler se ne bode prepovedalo in propoved tudi izvrševalo proti odrasčeni mladini in možem, bode vsa prepoved pijančevanju pri mladini le malo pomagala. Kar velja za mladino kot zdravju škodljivo, velja večinoma tudi za mladino, koja zapusti šolske klopi.

Narobe svet je, ako veljajo prepovedi le za šolsko mladino ter koj ko ista šola zapusti, nehajo tudi prepovedi.

Bilo bi skoro tako, kakor da bi človek nehajl biti človek z dnevom, ko zapusti šolo!

Poglejmo. Šola prepoveduje pohajkovanje, klatenje po vasi po dnevi in po noči. Odlej bode šolska mladina strogo kaznovana, ako bode pijančevala; hitro, ko zapusti šolo, pa sme pohajkovati, sme klatiti se po občini po dnevi in po noči in sme tudi pijančevati. Kar je bilo nedostojno, nemoralno, zdravju škodljivo do 14. leta, vse to neha s končaním 14. letom. Čemu se šola trudi? Za življenje morda? Ne! Po sedanjih običajih ne, ker na mladino po 14. letu nikdo ne gleda. Ni je oblastnije, katera bi imela — bi izvrševala nadzorstvo nad mladino po 14. letu. Prosta je, kakor tica v zraku.

Poglejmo h plešišču. Kar se pri javnih plesih vse dogaja, je grozno. Kaj pomaga, ako se duhovnik in učitelj ubijata, da zabranita mladini — šolski mladini — k plešišču? Po 14. letu je vse pri plesu, vse pijančuje, vse divja — brez kazni. Kdo naj bi kaznoval? Županstvo! Zalostna ni majka!

Sedajšnji ukaz je dobrodošel. Pričakujemo še dopolnitev, da se prepové vsako pijančevanje, ne le šolski mladini, ampak tudi drugim. Zadnji čas je uže, da se v tem obziru stori potrebne korake.

Prosimo in priporočamo našim državnim poslan-cem, da zopet povzdignejo svoj glas, ako ne bodo kompetentne oblastnije same stopile na noge. Sam sedanji ukaz je hiša na pesek!

Dopisi.

Iz Gorice, 26. septembra. — Med raznimi vestmi 39. št. „Soče“ je brati, da so se furlanski župani posvečovali, kako bi odvrnili lakot (pelagro), ker radi suše niso v njih okraju nič pridelali; dalje

pustil domača tlá, dobil sem od pokojnega Štefana dve dolgi zanimivi pismi. V obeh je pisano večinoma o starejših goriških pisateljih. Ne bo odveč, ako tu iz njiju kaj malega posnamem.

V pismu 9. febr. 1881. piše o slovenskem pisatelju Štefanu Kemperlu*) tako le: „Onjem

*) Štefan Kemperle je prevél evangelij Matevža, Marka in Lukeža na slovensko, kar priča njegov rokopis v farnem arhivu Ločeniškem. Pisatelj zgodovine Ločeniške (če se ne motim v. č. g. dekan Košuta) piše, da je bil Kemperle Goričan ter da je v Gorici na očetovem domu preminol. (Glej Fol. Period. I. 1890.) K temu naj opazim, da je nek moj prijatelj zastoj iskal po krstnih knjigah goriške stolne cerkve, Kemperle, ni mu ga bilo mogoče najti. Po nekih znamenjih sem sodil, da se je morda porodil v Šempetru pri Gorici, a niti tukaj ga nisem dobil. Gotovo pa je, da je Kemperlova rodovina imela v Šempetru posestvo, ki se še zdaj imenuje „Kemperlišče“. Ravno tako gotovo je tudi, da so se bili Kemperlevi uže koncem 17. stoletja v Gorici naselili. V dotični šempeterski krstni knjigi imenuje se uže l. 1691. nek Kemperle „Goritiensis-Goričan“, in 16. sept. 1740. čitam, da se je nekdo krstil „Patrinis assistentibus R d o D n o S t e p h a n o Kemperli et Nob. Dna Theresia Uxore Nob. Dni Leonardi Bositii ambo de Goritia. Takisto 13. apr. 1754. S tem pa še ni strogo dokazano, da se je naš Štefan baš v Gorici rodil. Mogoče, da mu je bila Koroška rojstna dežela (če ne Nemški Rut — glej S. Rutarja „Zgod. Tol.“ str. 79.), od koder se je bil morda s svojimi starši preselil k sorodnikom v Gorico. V tej misli me potrjuje slovarček, katerega je Kemperle pridjal k svoji evangeljski prestavi, kjer pové, kako se kakej reči pravi po kranjsko, koroško in slovensko. V goriško-gradiškanskem „Instanz und Titularkalender“ — ji za l. 1799. se imenuje nek Jože Kemperle, kancelist, in nek Štefan Kemperle „Oberpost-amts zweiter Beamte“, prvi stanujoč v Gorici, list. št. 18, drugi list. št. 43.

Codelli nič ne vé, in ga ne omenja. Berž ko ne sem bil jaz prvi, da sem ga svetu naznanil. Bil sem „Subsidiarius Parochi Lucinici“ od 1842 do 1846, in sem v tamošnjem arhivu njegov spis našel, in o njem poročal v „Slovenski Béli“ 1853. str. 43. in 44. Bil je Cooperator ad S. Petri 25/1 1757 do 8/10 1761, potem Vicarius in Komen na Krasu, in 1771 — 1789 Parochus Decaus Lucinici, quatale umel 23. Oct.“

V istem pismu piše o slovečem narodnem propovedniku Matevžu Črncu to le: „Črnič gosp. Matija, (ako se ne motim) ki je v letih 1831, 1832 i. t. d. še živol, ni nič pisanega zapustil, kar je meni znano. Bil je imeniten pridigar slovenski in furlanski, in obhodil je svoje dni vse naše tominske gore, da je ljudem svete vaje dajal. V veliki cerkvi sem ga (ko sem v Gorico prišel mesca novembra 1829) večkrat slovenski pridgati slišal.“ Enako piše o Črncu tudi v opazki svoje zgodovine „Archidioeceseos Goritiensis“ str. 101—102. Tudi Claricini je sprejel v svoji knjigi „Gorizia nelle sue istituzioni e nella sua azienda comunale“ našega Črnca v kolo goriških odličnih mož ter ga nazivlje „oratore sacro popolare“. Vendar motil bi se, kdor bi mislil, da je bil Črnc po rodu Goričan. Porodil se je v Šempetru pri Gorici 12. sept. 1752. *)

V drugem pismu 12. avgusta 1881 mi piše po-*) V dotični krstni knjigi najdeš ga tako le upisanega: „Die 12 7bris 1752 Matthaues filius legitimus et naturalis Matthaai Cernic (dicti Cosan) et Catharinae uxoris de S. Petro etc. — Dne 12. sept. 1752. Matevž zakonski in prvi sin Matevža Cernic-a (imenovanega Kosan-1) in žene Katarine iz Šempetra itd.“ Kakor je videti, je bil oče in po njem sin Matevž po ženskej strani iz nekega Kosanovo rodbine. Sicer se Črnci (ali Črncovi kakor govori ljudstvo) stari prebivalci v Šempetru. Uže l. 1569. čitaš v nekem urbarji „Zharnez“ in

kojni Kocijančič o goriškem narodnem prvoborniku, Filipu Jakobu Kafolu, to le: „Filip Jakob Kafol iz Pečin na St. Vidški Gori je bil malo let za menoj v šolah. Njegovi spisi so: a) Domači ogovori po nedelskih evangeljih za verne ljudi na deželi. V Celovci 1853. b) Šoden govor o Kristusovem vnebohodu. Pridjuna je ta pridiga mojemu delcu, ki ima naslov: Marija Cel nad Kanalom. V Gorici 1853. c) Večne resnice v pogovorih za ljudske misijone po slovenskih deželah. V Gorici 1861. 1862, dva zvezka.“

Karakterističen je posebno sklep tega pisma. Omeniti mi je le, da sem ravno tačas iskal učiteljsko službo, kar je Kocijančiču dalo povod tem le veličastnim besedam:

„Bog Vam daj v kratkem dobro službico; prepričan sem, da boste dobro uplivali na mladino, in da ne boste, kakor jih je več, jo kazili; dober kristjan ste, in takemu vsak oče z dobro vestjo prepušča svoje otroke v poduk. Duhoven v cerkvi, učitelj v šoli, naj v pravem kerščanskem duhu delata, pa pojde dobro.“

In s tem končam pismo, in ostajam vedno Vaš stari prijatelj, ŠTEFAN KOCIJANČIČ.

Tako je mislil, tako je pisal mo ž. Mej tem, ko me je tá in óni v nesreči zapustil, ti, o Štefan, ostal si mi zvest do konca. Dobro si vedel za pomenljive besede, katere je bil v nesreči zasmehovani Valentin Vodnik izustil, rečeč: „Fortuna non mutat genus!“ Zató pa tudi jaz tebe no bom pozabil, dokler bo kaj življenja v meni. V miru počivaj!

„Zharnez“, kar svedoči, da se ta priimek pravilno piše Črnc, in ne Cernic ali Črnič, kar spričuje tudi ljudstvo, ki v jed-nini vedno in vselej izgovarja Č r á n c e, kar se drugače ne dá zapisati, nego Črnc.

da ljudstvo hoče v Ameriko in da bo pelagra prihodnja zimo hudo razsajala itd. Po naključni sem videl tudi neko okrožnico, katero razpošilja knez Hohenlohe do primorskih bogatinov, naj biti vsak po svojem premoženju proti pelagri na pomoč prihiteli. Prejšno nedeljo pa, kakor je znano, imelo je društvo „Pro patria“ v svoj proslav velikansko veselico v Gradšči, v glavnem okraju, kjer pelagra razsaja. Na vabila k tej veselici podpisani so bili večinoma tudi furlanski poseselniki, oziroma župani. Po tem je njim bolj na srcu in v skrbi „Pro patria“, nego furlanski trpini in pelagra, ker drugače bi osnovali veselico v pomoč svojemu lakoto trpečemu ljudstvu, ne pa v podporo „Pro patrii“, katera nima drugega namena, nego slovenske vasi poitalijančevati.

Katera nevarnost bolj proti Furlanom, pelagra ali društvo sv. Cirila in Metoda, da jim vsili slovenske šole? S tako pravico kot je „Pro patria“ ustanovila šolo v Podgori, bi društvo sv. Cirila in Metoda ustanovilo slovensko šolo v Ločniku, kateri je bil nekdanj popolnoma slovenska vas in še zdaj ondod mnogo družin govori slovenski.

Slovinci smo krotki in potrpežljivi, ali irredenta nam daja povoda dovolj, da se pripravljamo na odpor. Kedo kuli javni mir med nami? Morda Slovenci? Ali vsilujemo mi Lahom slovenske šole? Ali mi prekrstujemo imena laških vasi v slovenske? Ali jo dovoljeno, da kdo poljubno premeni imena kraja, kakor ga je tukajšnji judovski list „Corriere“ Podgori premenil v Piedimonte, zakaj ne Piemonte? Pro patria se baha, kaže in ponuja denar Podgorcem, kjer ne marajo in jim ni tolikanj sile zanj; od ubogih Furlanov ga pa z veselici izvablja. Zato je tudi prav priležen Greuterjev: „pfuj!“

Pravico ljub.

V Tolminu, 28. sept. (Dva opombe vredna dogodilja učeraj in danes). Učeraj je zborovalo naše učiteljsko društvo, danes pa uradna učiteljska konferenca. Ker vem, da projne ce jena „Soča“ natančneje poročilo ob obeh iz boljega peresa, zato navajam jaz le dva dogodilja, ki me najbolj zanimata.

Učeraj zborujoče učiteljsko društvo izvolilo je namreč na predlog g. Gabrščeka jednoglasno „milačka“ češkega in „ljubljinca“ slov. naroda, gosp. Jana Lega, — častnim članom, ker je pač vsakemu slov. učitelju dobro znano, da ima češka in slovenska šola v njem mogočen ateher in kako blage ideje, ki ta blagodušni Slovan slov. šoli in učiteljstvu v korist. Ta sklep se mi je menda naznanil brezjavno — in nadejamo se, da visoki gospod vsprejme le to imenovanje.

Drug. opombe vredn čin pa je bila današnji volitev dveh učiteljskih zastopnikov v okrajno šolsko svetovalstvo. Taka volitev je vsekakor vredna dobrega premisleka, ker se voli na šest let; nepremišljena velitev škoduje tedaj učiteljstvu skozi šest dolgih let. Do sedaj, t. j. v končujočih šestletni dobi, vstreljal je v okrajnem šol. svetovalstvu edino le učiteljski zastopnik (?) g. Fr. Dominko; drugi učit. zastopnik — ki se je volil v šestih letih trikrat — odpovedal se je pred jednim letom radi neprevidenih uzrekov, takó da je bilo učiteljstvo brez pravega zastopnika. Žal, da nikakor ne moremo imenovati g. D.—ka učiteljskim zastopnikom, kajti on se v tem častnem poslu menda ni vspel nad svoj „jaz“ ter je pri tem menda celo pozabil: da je tudi on — le učitelj. Vsaklo, učitelj in neučitelj, spozna, da je g. Dominko le za — se. Ne učiteljsko zastopanje g. D. je ustvarilo dve stranki mej učiteljstvom, t. j. eno, ki ve in pozna razmere, in si želi resnega zastopništva, in drugo, ki je iz malomarnosti do vsega tega in tudi iz „družih“ razlogov ostala pri — starem. Druga stranka je štela sicer od 26. le 8 glasov, a prva se za jednega zastopnika ni dovolj sporazumela, zato je dobil pri prvi volitvi g. Vrtovec 18 glasov, a drugi le 10 glasov. Volilo se je poslednjega še dva krat. Ker pa je bil g. Dominko v veliki manjšini, izjavil je, da ne sprejme volitve, naj se le voli koga drugega. Zopet se je volilo, a brez upeha — da je nastala ožja volitev med gg. Dom. in Jos. K. A tudi tu sta imela vsak po 11 glasov, a g. Dominko je prejel na to s tremi glasovi svoje učiteljske družine, da je imel jed en glas večine. G. D. je — molčal, prodal in izvolil se je — sam, kar je vsekakor karakteristično. Da je prišlo do tega, krivo je bilo — nesporazumljenje, da se posamezniki niso vedeli kako obnašati. — In tako bo učiteljstvo zopet na šest let brez popolnega zastopništva v c. k. okr. š. svetu. Slučaj, pomagaj nam! Nihče.

Iz Cerkljanskega. (Rogačevemu dopisniku odgovor). Tako daleč smo uže prišli, da se sramoti odlične in za glasbino veleomiko zaslužene može — samo zaradi tega, ker spoštujejo cerkvene postave, ter prosí sv. Cirila in Metoda, „da razlije prokletstvo nad sv. sovražnike slovanstva, zajedno nasprotnike slovenske liturgije!“ To je molitev.

„Šebreljski Nemec (sic) nam je uneto dokazoval, da mi Slovenci se imamo zahvaliti jedino le Nemcem za omiko. „Jedino le“ — ni rekel, torej

laž!). Ne, ne, govornik se je res strašno zmotil, prejel smo jo od doruberške surovosti in iz pesni Podkraško-gorskega, ktere so tako omikane, da jih še kritikovati ni bilo treba. Sicer, če se ne motimo, je ravno Podkraško-gorski pri občnem zboru v gor. semenišču napival — šebreljskemu Nemcu? Ubi naslednost? Nadejje meni Rogača pohajaj, da zaradi tega ne smemo od Nemca ničesar prejeti, in nismo prejele (kako temeljito!) ker so bili sv. Metola vrgli v ječo itd. Obrnimo sulico! Rusi so tudi kruto zatirali in zatirajo Poljake, so milijone in milijone Rusincev tirali neusmiljeno tirali v razkoi, preganjajo baltiške Nemce — torej sklep: Ne poljaki ne Rusinci, ne Nemci — so kaj prejele ali smejo prejeti od Rusov. Ubi pamet?

Politični razgled.

Uže shoz mesec dni se je govorilo, da se snide drž. zbor meseca oktobra, ali pravega dneva ni mogel nihče povedati; temu dolgemu ugibanju je konec storilo lastnoročno pismo cesarjevo do ministerskega predsednika grofa Taaffe-a, ki sklicuje drž. zbor na 11. dan t. m. V počitnicah vršile so se nadomestilne volitve v drž. zbor, posebno na Češkem, kjer so nekateri prejšnji poslanci umrli, drugi pa prostovoljno odpovedali se poslanstvu. Razburjenost, katero je Gautsch-eva naredba glede srednjih šol povsod prouzročila, je prignala Čehe do tega, da niso hoteli več voliti kandidatov, katere je v imenu zaupnih čeških poslancev priporočal dr. Rieger, ampak da so oddali svoje glasove mladočeškimi kandidatom; tako je volilo mladočeha praško staro mesto in mesto Pizek.

Včeraj pa je cesar slovesno odprl ogrski drž. zbor; v svojem prestolnem govoru cesar poudarja varčnost in pomnoženje dohodkov, ne da bi se narod preveč obtežil. Popolnilo in zboljšalo se bode pravno varstvo, odkupile regalije, ponovila finančna pogodba s Hrvatsko. Naše razmere z vsemi zunanji državami so dobre, ali svetovno vprašanje zahteva, da se popolni in zboljša vojna sila. Vlada si marljivo prizadeva, da se ohrani mir, in nadejati se je, da se mir še nadeje ohrani. Tako prestolni govor, iz katerega je razvidno, da je evropski položaj še vedno negotov, ker se je treba še vedno toliko poganjati za ohranjenje miru, kar se more doseči večinoma le s popolnenjem in zboljšanjem domače vojske.

Med Francosko in Nemčijo se že zopet vrše diplomatske razprave zaradi nekega dogodka, ki se je preteklo saboto pripetil ob francoski-nemški meji pri Raonu. Nemški vojak je streljal na dva Francoza, menceč, da ima pred seboj dva tatova divjaščine; izmed nju je ednega hudo ranil, drugega pa usmrtil. To je napravilo v francoskih listih hudo razburjenost. Bismarkov list „Nordd. Allg.“ sicer pravi, da se je na dozdevne lovske tatove streljalo na nemški zemlji in da sta bila zadeta na nemških tleh; ali francoski minister Flourens je dobil po natanki preiskavi obširno izvestje državnega prokuratorja francoskega, ki potrjuje, da se je dogodek vršil na francoski zemlji. Nemčija je po svojem poslancu v Parizu uže izrekla svoje obžalovanje, ali dati bo morala še drugo zadoščenje, da se ne vname med državama krvavi boj.

O Bolgariji raznašati se dve vesti; edna se glasi, da hočejo vlasti Bolgarijo prepustiti samo sebi; po drugih poročilih pa se velesile med seboj poganjajo, da se pošlje mednarodna komisija tjekaj, ki bi odpravila Koburžana, odstavila sedanjo vlado, razpisala nove volitve za veliko sobranje, ki bi imelo potem izmed treh nasvetovanih kandidatov ednega voliti knezom; volitev teh bi se pa ne smeli udeležiti Vzhodnorumeljci. Ali ima katera izmed teh dveh vesti kaj resnične podlage in boljše, kakor one iz prejšnjih časov, pove nam prihodnjost.

Domače in razne vesti.

P. n. gg. naročnikom. Z današnjo številko sklenili smo tretje četrtletje svojega letošnjega podjetja in začnemo s prihodnjim tednom četrto, ako nam

Bog življenje in zdravje ohrani. Ne vemo, kako so gg. čitatelji z vsebino in obliko lista zadovoljni; ali to jim lahko rečem; z mirno vestjo, da bi bil list vestransko popolnejši, ako bi se duševna podpora, katero dobivamo, ujemala z zahtevami, ki so na nas stavijo. Nadejamo se, da mnogobrojni rodoljubi, katerim je na tem ležeče, da bi se ohranil goriški prepotrebni domači list, bodo na to delali po vseh svojih močeh, da spravijo v ravnotežje opravljene zahteve slavnega občinstva in duševno podporo, za katero smo uže tolikrat moleđovali, če tudi ne še z zaželjenim uspehom. — Razen duševne nam je neobhodno potrebna tudi gmočna podpora, katera nam dá sredstva v roke, da kupimo papir ter plačamo črnilo in tisek. Brez te podpore nam je nemogoče zahajati vsak teden mod narod ter pripovedovati mu, kaj se po svetu godi, kajti tudi c. k. pošta in financa ste noizprosljivi ter zahtevate vsak teden posebej potnico in kolekvinno Rodoljubi, ki dobivajo naš list, naj bodo torej toliko uljudni, da nam pošljejo naročnino, s katero nam bomo mogoče zadostiti o pravem času svojim dolžnostim. V tom oziru bi mogli mnogo govoriti; a nadejamo se, da ljubezen do narodnega podjetja vzbudi zamudne plačevalce, da se nas spomnijo vsaj v zadnjem četrtletji. Ako je komu noznano, koliko nam dolžuje, — nekatero gospode imamo na rovašu uže več let — naznanimo mu to v „Soči“, po dopisnici ali v zalopki, kakor mu je ljubše; samo prosimo, da bi nam povrnil dotične stroške. Kdor ne misli lista plačati, naj nam ga vrne, ker nimamo denara, da bi ga zame-tavali; kdor pa list sprejema, ne da bi mu bila izrecno dovoljena brezplačnost ali znižana cena, je dolžan plačati. Zamudnike uljudno prosimo, naj si to zapomnijo.

Vabilo. Osnovni odbor „Katališkega bralnega in političnega društva v Podgori“ vabi svoje društvenike k rednemu obč. zboru, ki bode v nedeljo 2. dne okt. popoldne po službi božji po tem-le spurodu: Branje od vlado potrjenih pravil. Poročilo osnovalnega odbora za priznavanja imendneva prosv. cesarja Franc Jožefa I. Volitev predsednika in novega odbora. Razni nasveti. Osnovni odbor.

Osnovni odbor „Katališkega bralnega in političnega društva v Podgori“ je v svoji seji, dne 28. t. m. sklenil slovesno praznovati imendan prosvitlj. cesarja Franc Jožefa I. v nedeljo 9. oktobra. Tega dne se slovesno odpre društvo. Odbor „Slov. bralnega in podpornega društva v Gorici“ je že sklenil te slovesnosti in corporo se udeležiti. Upati je, da se tudi druga slovenska društva udeležo slavnosti, ter počaste naše podgorske rojake, ki neutrudljivo delajo za narodni obstanek poštono slovenske Podgore. Kedor pozna sedanje narodne razmere v Podgori, gotovo ne zamudi pripomoči k prihodnji slovesnosti. Posebno pa naši slovenski pevec se uljudno prosijo, da tudi oni izvolé s svojimi glasovi k veselici pripomoči. Pesmi, ki se bodo pri tej slovesnosti pele, bodo vsakemu zboru posebej naznanjene. Program te slovesnosti se kmalu razglasi.

Mestna učiteljska konferenca v Gorici je bila, kakor se pripoveduje, 24. dne t. m. jako burna. Posebne se v nji ni sklepalo. Izvoljen je bil v mestni šolski svet gosp. vodja Ipavec s tremi glasovi večine; ostale glasove dobil je gosp. Lipicer. Med posvetovanjem omenjal je gosp. predsednik konferenco, mestni šolski nadzornik, c. k. profesor, večkrat posamezne tukajšne c. k. šole in jih vedno imenoval „scuole regie“. Početkom se je mislilo, da se je gospodu le zareklo; ko je pa še dalje rabil samo izraz „kraljevske“, oporeka nekdo, v kar dobi ukor: „Schweige nsie, wenn ich rede!“ Malo pozneje protestira neki ud konference nemški proti izrazu „scuole regie“, in pravi, da so v avstrijski Gorici razen privatnih in mestnih šol tudi „CESARSKO-KRALJEVSKE ŠOLE, a scuole regie ni v Gorici nobene. Gospod predsednik, cesarsko-kraljevski profesor, pa se je še ves čis dalje posluževal izraza: SCUOLE REGIE.

Vabilo. — „Učiteljsko društvo za Sežanski šol. okraj“ bode zborovalo dne 13. oktobra t. l. ob 9. uri v Dutovljah. Dnevni red: 1. Verifikovanje zapisnika minulega zborovanja. — 2. O rabi prihodnjika, (Predavanje). — 3. Kmetijstvo v nadaljeval. težaji (konec). — 4. Misli o učitelji (branje). — 5. Nasveti. — K obilni udeležbi uljudno vabi: Odbor.

Konfiskacija našega lista „Soča“ št. 37 je c. k. okrožna sodnija v Gorici z dekretora 17. dne t. m. zaradi opisa Coppagevega daru „Pro patriji“ potrdila.

„Ubogi tržaški Slovenci!“ Tako je solzimi očmi zdihnil neki Čeh o njih prihodu v Trst, ko je videl, kako morajo biti vedno v vojnicah. Takega pomilovanja vredni smo tudi goriški Slovenci, kajti tudi nam se nič boljše ne godi. Neki laški časopis pišejo tako zaničljivo, zasramovalno in podpivalno o nas in našem slovenskem narodu sploh, da se mora vsakemu poštonemu človeku gnjusiti. Ni je prehudobne zvijače, ne prepodle izmišljilje, da bi se je ne posluževali proti nam. Naše najčastnejše osebe

opisujejo, sramotijo in zaničujejo, kakor najpodlejše potepe, — a ni je v postavi kljube za taka početja.

Mi pa niti ne smemo povedati, kdo je naš nasprotnik in sovražnik; ne pusti se nam svojih ljudi pred njim svariti. Naši nasprotniki se smejo proti nam vsega posluževati in vsaka njih beseda je zadošten dokaz proti nam, a mi proti njim niti z resnico in pravico ne moremo nikjer predreti. Ali bo to dolgo trajalo? — Saj Slovenci tudi nismo ribe!

Kupčijska zbornica razpisuje štipendij, ki ga je ustanovil H. Ritter za tiste mladenčce z Goriškega, ki se uče kuptije ali obrtniškega tehuštva na kaki kupčijski akademiji ali na kakem višem politehničnem obrtniškem zavodu v Avstriji ali zunaj Avstrije. Natačnejša določila je izvedeti pri uredništvu Soče. Kdor Slovencev upa dobiti ta štipendij, naj poskuša svojo srečo pri kupčijski - obrtniški zbornici v Gorici do 15 dne oktobra t. l.

Privatna slovenska deklinška šola v Gorici „via st. Chiara“ je tudi že pričela poučevanje. Kdor hoče svojo deklino v ta dober slovenski zavod vpisati, naj to nemudoma stori, ker ob poznejšem vstopu imata g. učiteljica in učenka večje težave nego zdaj.

Gospodu Coppagu na njegovo poslanico v „Edinosti“ in „Slovenecu“, v kateri pravi, da ga je „Soča“ „nezasluženo napodla“ — in da „način, kako ga je napadla in stvar vse drugače zasaknila, kakor je bila v resnici, ga je žalil in razdražil, da je“ — pozneje tako postopal, odgovarjamo v obrambo svoje časti, da smo objavili to, kar je Corriere o njem prinesel, namreč da je tvrdka Coppag et Skert darovala Pro patrii za 40 otrok laške šole v Podgori vseh šolskih potrebščin; namreč gobice, tablice, pisank, svinčnikev, gumilastik, ročnikov itd. ter da se mu je Corriere (Pro patria) prav toplo za to zahvalil in ga Lahom stavil v izgled in spodbudo, kako naj posnemajo g. Coppaga in podpirajo Pro patrio za laško šolo v Podgori. Gospod Coppag nam je tudi sam priznal, da je ta dar res poklonil Pro patrii, ker ni mislil — da bi moglo iz tega kaj priti. Vidi se tedaj, da nismo nič neresničnega sporočali. Da bi pa tega daru ne bili objavili, kakor je g. Coppag od nas na vse načine zahteval, to se ni strinjalo z našo dolžnostjo. Naravno je tudi, da g. Coppag nas ni vstani prepričati, da je Slovencev tako udan, kot Lahom in da ga z ozirom na to ne moremo Slovencev priporočati, kakor on od nas zahteva. Mi nismo g. Coppagu nikake krivice storili, ker objavili smo le njegovo djanje in s tem spolnili našo dolžnost do slovenskega naroda.

Za pogorelce v Lozcu sta darovala gg. I. Presel 1 gl. in G. L. 1 gl. Pri tej priliki priporočamo našim narodnjakom prodajalnice gosp. I. Preselna na Starem trgu h. št. 2. On prodaja tabak in kar je treba h kadenju; zraven tega pa tudi koleke za uradne in poštno pisma, vse pisarijske potrebščine za uradnijo in šolo: papir, pisanke, ploščice, cvetlice za prilepiti in s cvetlicami ozaljšan papir za pisma, žepne zapisnike, voščila itd. pa tudi svetilnice in stekla in še drugo drobnino — vse po primerni ceni.

V Trstu je vlada razpustila veslarsko društvo „Gluco“, ker so se pred kratkem nekateri udje tega društva udeležili tekmovalnega veslarstva v Benetkah in so ob tej priliki razodevali preveč — patrijotizma; zdaj pa je 6 teh udeležencev obsojenih, da morajo plačati 2 po 50 gl. drugi 4 po 20 gl. globe. Saj se bode vsaj s časom tudi ta mera napolnila, da pojde čez!

Pregovori, prilike in reki, ki jih je nabral Fr. Kocbek, dobivajo se pri založniku Ant. Trstenjaku v Ljubljani s pošto po 55 kr.

Volapiik je ime novemu jeziku, ki ga je izumil neki župnik na Nemškem. Potreboval je v to menda 15 let. Slovnice tega jezika mogoče je priučiti se v 10 dneh. Govori ga po vsem svetu že nad 130 tisoč ljudi. Zdaj že izhaja v njem 9 časopisov. Njegovo vpeljavo pospešujejo posebno trgovci, ker drugi različni težki jeziki delajo trgovcem veliko težavo.

Priporočilo cerkvenim oskrbništvam in občinskim predstojništvam, ki si hočejo prikrbeti nove orgle, naproseni smo objaviti po dopisu v Slovencu št. 215 iz „Iz ovelnice na Kolpi“. Glasi se: Vsak marljiv oskrbnik, ki ima svoje gospodarstvo v pravem redu, ter tudi najnižji služabnik, koji njemu izročeno dolžnost vestno izvršuje, zadovoljno živi, je vesel — kajti hvali ga dobra vest. Tudi Osilniška župnija — oziroma županija, more v tem cziru z opravičenim ponosom svetu uaznaniti, da je popolnoma rešila svojo nalogo. Z odločno požrtvovalnostjo sedanjega župnijskega oskrbnika, čast. gosp. Franca Hoenigmanna in gosp. župana Josipa Ožure, dobila je cerkev izvanredno krasoto — nove orgle. Doslej ta župnija ni imela orgelj, akoprav je bila ustanovljena že pred 400 leti. Izročila je delo domačima strokovnjakoma, bratoma Zupan iz Kamnegoriče

na Gorenjskem, koja sta svojo nalogo vestno rešila. Vestno izrazim, da omenjena gospoda orglarja delata solidno, Vsled tega si dovolim, omenjeni izdelek po svojej vednosti površno opisati:

Orglje imajo 10 pevajočih in 5 pomožnih spremenov; v manualu s 54 in v pedalu s 24 A tipkami. Sestava je najnovejša s sapnico na stožec (Kegelladen). Meh je le eden, lahen, brez vsacega ropota, sestavljen iz dveh klinastih sesalk in jednega horizontalnega regulatorja, koji orgljam daje obilno mirne sape. Igralnik je jako okusno izdelan z lepo belo klavijaturo, finimi spremenovimi grabišči, na kojih se čitajo imena na porcelanu. Kolektivniki precizno delujejo v svojem poslu in kar hipoma menjavajo iz „piano“ v „fortissimo“ ali pa v „mezzoforte“, ne da bi bilo treba tiščati ktereга z nogo. Tudi oktavna in pedalna kopala ste na svojem mestu; kajti brez težave in vsega ropota vež te svoje družnike.

Posebno pomenljiva je pa mehanika; čitalo se je že, da so jo Zupani uvedli po „Walker“ jevem uzoru kot 17. izdelek v Litiji, a sedaj pa v Osilnici. Teško bi bilo pisati, kako je na vseh gibih, vrtlicah, trikotnikih, ročicah in prevalih vestno izdelano, v najmanjših ljukicah in gibih deloma z usnjem, deloma s suknom obloženo, ter pri igranji najmanjšega ropota ni slišati.

Vsa notranja oprava je trpežno, zunanja pa gotično izpeljana.

Naj samo le še to navedem, da od leta 1880, ko se je mlada tvrdka ustanovila, je Osilniški izdelek 18. in k tem jih bode prirastlo prihodnje leto 7, med temi 2 velika z dvema manualoma.

Opomniti mi je še, da so mil. gosp. knezo-škof Ljubljanski blagoslovili orglje ter pri obedu mojstrova izrazili: „Bog blagoslovi vajino podjetje in vajin napredek, da bi še mnogo tako lepih orgelj in glasov napravila.“

Franc Povše,
izpr. učitelj in organist.

Listnica uredništva: Gosp. B. izvolite do prihodnjic potrpeti! Gosp. M. drugo prihodnjic. Gosp. K. Dober svet radi sprejememo, če nam ga pes na ropu prinese.

Poslano.

Ivan Goljevščok, tukajšnji štacunar, me je obrekel, da som prodajal 26. septembra v svojej mesnici meso krave, ki je erknila, gospodu vitezu Petru Scaramanga. Da je to nesramna laž in hudobno obrekovanje, dokaže izid kazenske obravnave.

V Sožani dne 28. septembra 1887.

FRAN BIZJAK,
mesar.

Ker mi ne dopuščajo drugi opravki po sodniškej poti siliti urednika „Sl. Naroda“, da bi sprejel v svoj list moje poslano, oziroma popravo na dopis iz Kobarida v št. 216, odgovarjam tem potom. Čemu me v „Sl. N.“ od 23. sept. tako napada g. I. K., ki ni imel nikakega povoda? Dobro vem, zakaj je storil to še le zdaj, ravno pred svojim odhodom. Kako enostransko opravičuje dogodek dne 20. avg. t. l. Pa: „Chi si scusa, si accusa“. Seveda je laže reči, v dopisih so protislovja, logična pomanjkanja itd. nego pa to dokazati. Vè li morda gsp. Ivanec, kdo tako dela? Prva laž g. I. K. je, ko pravi, da som pisal „o spoštljivem listu“. Druga, ko trdi, da je bilo naše ljudstvo skoro popolnoma pomirjeno (spravljeno). Morda ga je on pomiril? Dalje trdi, da sem jaz uzrok tega razpora. Kje so dokazi? Saj sem pisal lani v „Soči“ za spravo, a ne za tako, kakoršno hoče g. I. K. et Comp. Velika sramota bila bi za Kobaridce, ko bi se morali v vsem ravnati po tujcih, kakor je g. I. K., in po takih, ki so že večkrat spremenoili svojo barvo gledé tuk. razmer. G. K. se je v par mesci že trikrat prelevil. Vedenja, agitovanja in aranževanja g. I. K. proti meni in tuk. društvu nočem tukaj razpravljati. Potencirana laž g. I. K. je, ko piše, da som bil povabljen k županu na preklic nekterih govoric. V dokaz temu privijam Vam, g. urednik, pričalo tuk. sl. županstva, kako resnicoljuben in značajan dopisnik je g. I. K.! Cestitam „tisti celi stranki“ na takem zagovorniku, ki je prišel po toliko letih zadnji čas celo iz Pariza. Svečano zahtevam, naj pové javno „tista cela stranka“ o meni „kaj bolj težkega“? Pa z dokazi na dan! Ravno tako tirjam od g. dopisnika I. K., da objavi vse one moje osebi še manj pa mojemu stanu čisto nič laskave najnovejše in tudi, če hoče, stare čine iz prejšnjega mojega življenja, drugače ga vnovič imenujem tem potom grdega lažnika, nesramnega obrekovalca in hudobnega roparja tuje časti.

V Kobaridu, 28. sept. 1887.

Karol Perinčič, bogoslovec.

Dva živinska semnja,

vsako leto 1. maja in 18. oktobra sta z odlokom visoke c. k. deželne vlade v Ljubljani z dne 26. prosenca 1887 št. 11565 dovoljena za

Bohinjsko Bistrice na Gorenjskem.

Slavno občinstvo je vabljen k obilni udeležbi prvega semnja dne 18. oktobra t. l.

ŽUPANSTVO NA BOH. BISTRICI,
24. septembra 1887.

Papirnica

F. WOKULAT-A

na Travniku v Gorici.

Ljubljanski uradni papir, za 500 pol 3 gl. 40 kr.

Konceptni papir, za 500 pol 2 gl.

Tinta Roedl-ja iz Prago, liter po 35 kr.

Tintni izleček, za 1/2 litra 70 kr., nareja 4 litre dobre tinte.

Pisma tinta iz izlečka za preknupce 2 gl. 75 kr. za 50 steklenic.

Tintni kamen.

Vse ostale potrebščine po cenah, kakor v drugih prodajalnicah.

Ta esenca, ki se nareja po nekem receptu gospoda Dr. E. viteza Šöckla, c. k. vladnega svetovalca in deželno-sanitetnega poročevalca za Kranjsko, je takozvana „Tinctura Rhei composita“, katera ozdravlja vse želodčeve in trebušne bolezni, odpravlja telesno zaprtje, zlato žilo itd. (glej navod, ki je vsakej steklenici pridejan). — Izdelovatelj jo pošilja v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gl. 36 kr., poštno stroške trpé p. t. naročniki. — To steklenice prodaja po 15 kr. eno, lekar Rizzoli v Rudolfovem in večina lekarn na Štirskem, Koroskem, v Trstu, na Primorskem, v Istri, Dalmaciji in v Tirolih, in sicer na Goriškem v Gorici: Cristofoletti, Kürner in Pontoni; v Ajdovščini: Guglielmo; v Cervignanu: Lovisoni; v Gradišči: Cassini; v Gradu: Pasqualis; v Trziču: Clenta; v Tolminu: Palisca.

Štev. 280|op.

RAZGLAS.

Naznanja se, da bode ta zavod zaprt v zmislu člena 9. I. pogl. pravil poslovanja tuk. zastavljavnice in ž njo združene hranilnice prvo polovico meseca oktobra t. l. t. j. od 1. do vstevši 15.

Omenjene dni je v obeh oddelkih ustavljeno vsako poslovanje.

RAVNATELJSTVO.

Na prodaj

po dobrih pogojih je v Ajdovščini hiša št. 16, katera je posebno priležna za gostilnico, ker je v sredi trga na deržavni cesti in ima velike prostore, hleve in tekočo vodo.

Kdor hoče kaj več izvedeti, naj popraša Jožefa dokt. Jakopič-a, odvetnika v Gorici.